

Nosacījumi, jaunu koka logu krāsošanai ar lineļļas krāsu.

I. Jaunu logu krāsošana.

II. Krāsošana uz jau iepriekš krāsotām virsmām, kas krāsotas ar lineļļas krāsu.

Krāsošanai piemēroti laika apstākļi.

Krāsošana pieļaujama, ja gaisa temperatūra ir robežās no +10°C, līdz +30°C, gaisa relatīvais mitrums robežās no 45 - 80% . Ideāli piemēroti apstākļi ir no 18°C - 25°C, gaisa relatīvais mitrums 45% - 65%, Nav vēlams, krāsot izteikti karstā laikā, ja virsma pakļauta aktīvai saules iedarbībai. Nedrīkst krāsot, kokmateriālu, kura mitrums ir virs 18%.

1. Attīrīt virsmu no putekļiem.

2. Gruntēt virsmu ar tīru lineļļu.

3. Zaru vietu sveķu ligzdu un stikla gropju lakošana ar šellaku, vai speciālu laku zaru vietām.

4. Gruntēt virsmu ar lineļļas krāsu, kas atšķaidīta ar sveķu terpentīnu (10 -15%)

5. Loga rūšu stiklošana ar lineļļas ķīti

6. Gruntēšana 2. reize.

7. Krāsot virsmu ar lineļļas krāsu.

1. Attīrām virsmu no putekļiem noslaukot virsmu ar mīkstu birsti liekos putekļus,

2. Virsmu piesūcināšanu veic ar tīru lineļļu. Lineļļu uz virsmas uzklāj bagātīgi, biežā kārtā. Ļauj tai iesūkties virsmā. Vietās kur eļļa pilnībā iesūkusies, virsma kļuvusi matēta, eļļu uzklāj atkārtoti Process kopumā ilgst 3 – 5 stundas, atkarībā no apstrādājamās virsmas laukuma, koksnes uzsūkt spējas un laika apstākļiem, (temperatūras, gaisa relatīvā mitruma). Vēsā laikā, lai iesūkšanās process noritētu straujāk, ja lineļļu pirms lietošanas uzsilda lineļļas trauku liekot ūdens peldē karsē uz plītiņas līdz 60⁰ C, ja tas ir iespējams, var uzsildīt arī apstrādājamās virsmas līdz 30⁰C. Izteikti siltā laikā, uz virsmām, kas

pakļautas tiešai saules staru iedarbībai, ir jāuzmanās, no eļļas straujas sacietēšanas (polimerizācijas)! Ik pa brīdim jāpatausta, vai eļļa, kas vēl nav iesūkusies virsmā nesāk sabiezēt. Ja eļļa sāk sabiezēt tā ir jānoslauka no virsmas, un eļļošanas process ir jāpārtrauc. . Lieko eļļu, kas vairs neiesūcas koksnē ar uzsūcošu kokvilnas drānu vai sūkli noslaukām nost, tā lai virsmai būtu viegli zīdains spīdums. Uzmanību drānas vai sūklis, kas piesūcināts ar lineļļu obligāti pēc lietošanas jāiemērc ūdenī, vai arī jāsadedzina, lineļļai veidojas termiska reakcija ar audumu, kas izraisa materiāla pašaizdegšanos.

Eļļošanas procesu var atkārtot pēc 5 dienām.

3. Pirms virsmu gruntēšanas ir nepieciešams ir pārklāt ar plānu lakas slāni zaru vietas, jo tās pastiprināti uzsūc lineļļu, tā veidojot tumšus laukumus krāsotajā virsmā. Ņemam šellaku, vai zaru laku un ielakojam zaru vietas, sveķu ligzdas un stikla gropes lai to izdarītu izmantojam mazu otiņu vai porolona gabaliņu ko iemērcam lakā un uztupinām uz zaru vietas un nelielā laukumā ap to, vēlams lai neizveidotos lakas notecējumi vai bieza lakas robeža starp lakoto un nelakoto virsmu. Stikla gropes lakojam ar šauru otu

4. Gruntēšana ar lineļļas krāsu, kas atšķaidīta ar sveķu terpentīnu (10 -15%)

Parasti lieto virsmām, kas iepriekš piesūcinātas ar lineļļu.

Ņemam lineļļas krāsu, kārtīgi samaisām, izmantojot maisāmo kociņu. Ar trauka sakratīšanu var izrādīties par maz, jo atsevišķi lineļļas krāsu pigmenti var būt nosēdušies trauka dibenā, un no kratīšanas tie neiejauksies krāsā vienmērīgi. Ja krāsa ir izteikti bieza, (bieza krējuma konsistencē, kas ļoti lēnām slīd nost no kociņa), pievienojam sveķu terpentīnu aptuveni 10% no krāsas masas, krāsu atkal rūpīgi izmaisām līdz iegūstam viendabīgu krāsas konsistenci, (šķidra krējuma konsistence, kas labi notek no kociņa).

Ņemam otu, uzklājam krāsu uz virsmas garenvirzienā, bet ne visā detaļas platumā, pēc tam uzklāto krāsu ar otu plāni izlīdzinām perpendikulāri šķiedru virzienam visā detaļas platumā, ja nepieciešams krāsas daudzumu uz virsmas papildinām. Pēc virsmas vienmērīgas noklāšanas perpendikulāri šķiedru virzienam, pārvelkam ar sausu otu paralēli šķiedru virzienam (garenvirzienā), izlīdzinot šķērsās krāsojuma strīpas, iegūstot viendabīgu plānu daļēji sedzošu krāsas slāni, kas neslēpj koksnes dabisko virsmas faktūru. Grunts kārtai ļaujām nožūt vismaz 24 stundas.

5. Logu stiklošana ar lineļļas ķīti.

Pasūta vai izgriež stiklu kas ir par 2mm mazāks nekā stiklojamā rūs. Pirms lietošanas lineļlas ķīti rūpīgi izmīca ar rokām izspaidot visus krīta graudus un sabiezējumus, iegūstot viendabīgu masu, kas vairs nelīp pie rokām. Stikla gropē, plānā kārtā (2mm – 4mm) ar špakteļlāpstu vai speciālu ķītes nazi, ieklāj lineļlas ķīti. Ķītē iesēdina stiklu vienmērīgi to iespiežot, (liekā lineļlās ķīte tiek izspiesta no gropes gar stiklu). Stiklu nofiksē, paralēli stiklam gropē iedzenot naglu bez galvas. Var izmantot speciālas stikla skavu pistoles, vai stiklojamās kapara stieples. Svarīgi ir nesaskrāpēt stiklu. Kad rūs ir nofiksēta, apgriežam rāmi otrādi un ar špakteļlāpstu nogriežam un noņemam lieko ķīti, kas izspiedusies no stikla gropes. Apgriež vērtņi un ar ķītes nazi ieklāj ķīti stikla gropē visā gropes platumā un dziļumā taisnā līnijā, nosedzot stikla naglas. Pēc ieklāšanas, ķīti izlīdzina velkot pie stikla un rāmja gropes malas piespiestu ķītes nazi paralēli gropes garenvirzienam, tā noņemot lieko lineļlas ķītes masu. Stūrus izveidojam 45 grādu leņķi. Lineļlas ķītei pirms gruntēšanas ļauj nožūt 3 nedēļas.

Ja logi tiek stikloti ar stikla paketēm un stikla līstēm un kā izolācijas materiāls tiek izmantots silikons. Līstes apstrādājam tāpat, kā visas krāsotās virsmas. Jāizmanto silikons, kas paredzēts krāsošanai. Caurspīdīgs silikons pēc ieklāšanas iegūs dzeltenu toni, jo tajā sasūksies lineļla no krāsas.

6. Gruntēšana otrā reize.

Grunts krāsu klāj, ievērojot to pašu tehnoloģiju, kā gruntējot 1. reizi, tikai grunts otrajā kārtā tiek klāta arī uz lineļlas ķītes un nosedzot lineļlas sadures vietu ar stiklu, krāsu uzklāj 1mm uz stikla no abām pusēm. Ja stiklošanai izmantots silikons, to arī ir nepieciešams krāsot. Krāsošanai uz stikla var izmantot arī līmlenti, līmlente tūlīt pēc krāsošanas procesa ir jānoņem jo krāsa, kas būs minimāli izplūdusi zem līmlentes nežūs.

7. Krāsot virsmu ar lineļlas krāsu.

Krāsu pirms lietošanas rūpīgi izmaisām. Pārlicināmies vai trauka dibenā nav nosēdušies krāsu pigmenti. Sākumā ar šaurāku vai mazāku otu 15 -25 mm (parasti izmanto apaļu otu ar konisku galu), nokrāsojam lineļlas ķīti, nedaudz uzklājot krāsu arī uz stikla ne vairāk, kā 1-2 mm. Pēc tam ņemam plakano otu 50 – 60 mm otu un vienmērīgā plānā kārtā krāsojam visas virsmas platumā, kad rāmja detaļa ir nokrāsota, pārvelkam otu paralēli visā detaļas garumā, lai izveidotos taisns vienmērīgs otas atstātais štrihs vai otas atstātā

līniju faktūra. Nav jābaidās, ka krāsošanas procesā krāsa piežūs un to nebūs iespējams izvilkt vai izlīdzināt, krāsas žūšanas laiks ir lēns un ar to strādāt var mierīgi un rūpīgi. Svarīgi ir krāsu uzklāt plānā vienmērīgā kārtā.

Ja pēc pirmās krāsas kārtas nožūšanas, virsma ir ar neviendabīgu spīdumu un Krāsas slānis ir daļēji sedzošs – veicam atkārtotu krāsošanu. (Krāsas segt spēju nosaka izvēlētais krāsas tonis)

Virsmu krāso atkārtoti ne ātrāk kā pēc 3 dienām vai 72 stundām. Pirms atkārtotas krāsošanas pārlicināties vai krāsa ir nožuvusi.

Klājot otro krāsas slāni ievērojam to pašu metodiku un principus ko klājot pirmo krāsas slāni.

Virsma, kas iepriekš ir piesūcināta ar lineļļu gruntēta ar lineļļas krāsu un divreiz krāsota ir uzskatāma par kvalitatīvu krāsojumu, ar augstām virsmas aizsarg spējām pret apkārtējās vides iedarbību.

Ja krāsa ir uzklāta uz iepriekš nepiesūcinātas un negruntētas virsmas, lai iegūtu viendabīgu, sedzošu krāsas slāni, būs nepieciešami trīs krāsas slāņi.

Kārlis Rubenis

Restaurators meistars, interjeru iekārtu un priekšmetu

Restaurācijas specialitātē.

2015. gada. 7. aprīlī.